Ял хуçалăх техникине хĕллехи управа лартнине тĕрĕслетпĕр

Хирте те, паркра та технологипе

Иртнĕ кĕçнерни кун, октябрĕн 22-мĕшĕнче, ĕçлĕ çул çӳревпе районта Чăваш Республикин Патшалăх техника надзор инспекцийĕн пуçлăхĕ В. Димитриев пулчĕ. Хăна район администрацийĕн ял хуçалăх пайĕпе тата ял хуçалăх техникине хĕллехи управа лартассипе йĕркеленĕ комисси членĕсемпе «Оринино» тата Суворов яч. хис. хуçалăхсен машинăпа трактор паркĕсенче пулса курчĕ.

– Муркашсем хирте ĕçлеме çеç мар, ĕçре усă курнă техникăна управа лартассипе те ыттисемшĕн çулленех тĕслĕх пулнăччĕ. Эсир кăçал та çак ӳсĕме алăран вĕçертмессе шанас килет. Анчах хальлĕхе ĕçлемеллисем пур-ха. Мана уйрăмах Суворов яч. хис. хуçалăхра техникăна упрассипе тĕллевлĕ ĕçлени савăнтарчĕ. Уяр кунсенче пĕрре пуçăннă ĕçе вĕçне çитерсен тем пекехчĕ, – терĕ Владимир Павлович районти ĕçсене пĕтĕмĕшле хак парса.

Комисси кашни техникăна управа лартнине тĕрĕслет.

Пĕтĕмĕшле тенĕрен. Районти комисси пĕрремĕш кун мар ĕнтĕ ĕçре. Эпир çитнĕ çĕре «Оринино» хуçалăхра техникăна управа илемлĕ лартăччĕ пулсан та, ял хуçалăхĕнче усă курмалли техникăна упрамалли йĕркене туллинех пурнăçласа çитерейменччĕ, «Восток» хуçалăхра уй-хир ĕçĕсенче пулнă техникăна юсав мастерскойĕ витĕр кăларса управа лартассипе ĕçсем пыраççĕ. «Свобода» хуçалăхра хальлĕхе ĕçленĕ техникăна хранилищĕсене вырнаçтарнипе кăна çырлахнă-ха. «Герой» хуçалăхра иртнĕ çулсенчи управ шайне çитессипе çанă тавăрса ĕçлеме вăхăт.

– Пирĕн механизаторсен тĕп ĕç укçийĕ – хайсем ĕçленĕ ял хуçалăх техникине управа лартнине кура, – терĕ кĕске сăмахĕнче Суворов яч. хис. хуçалăхăн тĕп инженерĕ Г. Викторов хăйсем хирте те, паркра та технологие пăхăннине палăртса.

Çак йĕркене ытти хуçалăхсенче те йĕркене кĕртсен çитес çулхи çур акире техника юсаса вăхăт сая каймĕ, çитес çултапăк та тутăрах пулĕ.

С. НИКОЛАЕВ,
патшалăх техника надзорĕн районти инспекторĕ;
А. ПАВЛОВ,
райадминистрацин ял хуçалăх пайĕн пуçлăхĕн çумĕ;
А. БЕЛОВ,
райхаçат сотрудникĕ.

Октябрĕн 26-мĕшĕ – Шкул библиотекисен пĕтĕм тĕнчери кунĕ

Вĕренекенсен пĕлĕвне ӳстерме пулăшаççĕ

Кĕнеке çын пурнăçĕнче яланах пысăк вырăн йышăннă. Юлашки вăхăтра вара çĕнĕ информаци технологийĕсем анлăн пурнăçа кĕрсе пыраççĕ пулин те, кĕнекесен, библиотекăсен пĕлтерĕшне ниепле те пĕчĕклетме май çук. Уйрăмах шкул библиотекисем вĕренекенсен пĕлӳ шайне тарăнлатма пысăк тӳпе хываççĕ.

Пĕтĕмĕшле пĕлӳ паракан шкулсенче хальхи вăхăтра 23 библиотека. Вĕсенче 3 заведующипе 21 библиотекарь вăй хурать. Аслă пĕлӳ илнисем 18-ăн тата ятарлă вăтам пĕлӳ илнисем 6 çын. Тулли ставкăпа 4 библиотекарь, çурма ставкăпа 20 библиотекарь вăй хурать.

Кашни библиотекăрах шкул библиотекарĕсем валли хатĕрленĕ "МАРК–SQL" автоматизациленĕ информаципе библиотека системисене (АИБС) вырнаçтарнă. 17 библиотекарь вĕсемпе ĕçлеме вĕренсе килнĕ ĕнтĕ.

Шкулсенчи библиотекăсен кĕнеке фончĕ пуянлансах пырать. Хальхи вăхăтра вĕсенче пĕтĕмпе 306014 кĕнеке, учебниксем 99311, вĕрентӳпе методика тата справкăпа энциклопеди литератури 12967, илемлĕ литература 193736 шутланать. Кăçалхи июлĕн 1-мĕшĕнчен тытăнса октябрĕн 1-мĕшĕччен кăна республика бюджетĕнчен 358907 пин тенкĕлĕх 2316 экземпляр кĕнеке килсе çитрĕ.

В. ФЕДОРОВ,
район администрацийĕн вĕрентӳ, çамрăксен политики тата физкультурăпа спорт пайĕн информаципе методика центрĕн методисчĕ.
Сăн ӳкерчĕкре: Йӳçкасси шкулĕнчи библиотека библиотекарĕ Валентина Семенова.

Фермăсене хĕле хатĕрленине тĕрĕслетпĕр

Укçа шута юратать, тесе тăрăшаççĕ кунта

Ял хуçалăх аталанăвĕ çине темĕнле пăхсан та, хресчен ыранхи куна пăхса пурăнни-не айккинелле сирсе хăварма çуках. Уяр çанталăк-и е пĕлĕтлĕ кун – ĕçлекеншĕн çул уçă. Çав вăхăтрах пурнăçлама пултарайман ĕç пирки кĕрсе кайсах калаçакансем пирки ĕмĕртен пуш параппан çапакан тесе хакланă. Çак каларăш пурнăçра чылай чух тӳр килсе пырать пулсан та, "Свобода" ял хуçалăх производство кооперативĕ-ăратлă вырăн заводĕнче каланине ĕçпе çирĕплетесси – кун йĕркинчи çирĕп йăла. Вуншар çул ăратлăх ĕçĕпе тĕллевлĕ ĕçленĕрен ӳсĕмсем те мар. Çирĕплетсех каламалла, çĕршывăмăрăн йывăр экономика лару-тăрăвĕнче те кунта ăратлăх ĕçне хăй еккипе яман. Çакна малалла илсе кăтартакан ӳсĕмсем те çирĕплетеççĕ.

2003 çулта Кашмашсем Раççейри чи ăнăçлă 100 ăратлăх заводĕн йышне кĕнĕччĕ (76-мĕш вырăн), ăратлă сыснасен "Свободовский" тĕсĕн патент хуçисем пулса тăнăччĕ. Ăнăçусем пирки каланă чух иртсе пыракан ял хуçалăх çулне палăртмасăр та иртме çук. Чăваш Республикин шайĕнче пулнă ăратлă выльăхсен 5-мĕш выставкинче «Свобода» хуçалăхăн селекци ӳсĕмĕсене уйрăмах пысăка хурса хакларĕç: Кашмашсен пысăк шурă сысна ăратин вырăнта кăларнă «Свободовский» тĕслĕ элита класлă ами (261 кг таякан 168 см тăршшĕ амана 8 хутчен çăвăрлаттарнă, кашнинчех вăтамран 14-шар çура илнĕ) çурисемпе пĕрле асăннă ăратăн сысна аçи тата çак ăратăн асăннă тĕсĕнчи çамрăк сысна аçисен ушкăнĕ 1-мĕш степеньлĕ дипломсене тивĕçнĕччĕ. «Свобода» хуçалăхран выставкăна илсе тухнă ĕне те 2-мĕш степеньлĕ диплома илни хуçалăхра ăратлăх ĕçне тивĕçлĕ шайра туса пыни пирки калать. Çакнашкал ӳсĕм алă усса ларманнипе пулнине куртăмăр та эпир выльăх-чĕрлĕх пăхакансен кунне иртерме асăннă хуçалăха çитсен. Каламалла, çак кун хуçалăхри общественна выльăх-чĕрлĕх пăхакансен хăйсен те пĕрлехи кунччĕ: вĕсем пĕрле пулса 9 уйăхри ĕç кăтартăвĕсене тишкерсе тухрĕç, хĕл кунĕсенчи ĕç тĕллевĕсене палăртрĕç, ĕçре хастарсене чысларĕç. Пĕтĕм тĕнчери экономика кризисĕнче те хуçалăх ĕçченĕсем йывăрлăхсем умĕнче пуç усманни кунта малашлăха пăхса ĕçлени çинчен калать.

– «АПКна аталантарасси» наци программи выльăх-чĕрлĕх продукцийĕ ытларах туса илессине тĕллеве хурать. Çакăнта выльăх кĕтĕвне ӳстересси тата çĕнĕ технологисене алла илесси, продукци илессине ӳстересси мала тухать. Масштаблă çак ĕç хуçалăх экономикине те тӳрремĕнех пырса тивет. Çакна выльăх-чĕрлĕх патĕнче ĕçлекенсем ăнланаççĕ, ответлăха туйса вăй хураççĕ, – терĕ уйрăм ĕçченсен ĕç кăтартăвĕсем çинче чарăнса хуçалăхра ăратлăх ĕçне тивĕçлĕ шайра тытса пыма пысăк вăй хуракан зоотехник-селекционер, Чăваш Республикин ял хуçалăхĕн тава тивĕçлĕ ĕçченĕ Нина Михайловна Чаплина.

Андрей Белов – ĕçре хастаррисенчен пĕри.

Хуçалăхри выльăх отраслĕнче вăй хуракансемшĕн тĕллевсем паллă. Вĕсене пурнăçа кĕртессишĕн вара ĕçлемелле те ĕçлемелле. Пĕр кунхи ĕç пулмалла мар çакă. Кашмашсемпе Çатракассинчи выльăх фермисем тăватă: сĕт фермисем иккĕ, сысна ферми пĕрре тата Йӳтĕркассинчи вăкăр ферми. Вĕсенче çĕнĕ технологисемпе усă курнăран ĕçлекенсем çитсе пыраççĕ. Анчах малалла пăхса ĕçленĕ май хуçалăх правленийĕ çакăнпа палăртмасть: кăçал çеç хуçалăхра сыснасем самăртмалли çĕнĕ технологипе хатĕрленĕ сарай хута кайнă. Паян кунти ĕçсене вуна çул пĕтĕм йĕркелесе пыракан Андрей Белов ĕçри хастарлăхпа пуçарулăхшăн Чăваш Республикин Президенчĕн стипендиачĕ те пулнăччĕ. Вăл пăхакан ушкăнри сыснасем иртнĕ çулхи тăхăр уйăхра талăксерен 430 грамм ӳт хушнă пулсан, кăçалхи кăтарту – 539 грамм. Каласа хăвармалла, Кашмашри майăракаллă шултра выльăхсен ферминчи кăçалхи вăтам ӳт хушаслăх 902 грамм пулсан, Йӳтĕркассинче – 883 грамм. Ку кăтартусем иртнĕ çулхинчен самай сумлăрах. Хуçалăхра пĕр ĕне пуçне тивекен вăтам сăвăм 3317 килограмм пулсан, Кашмашсен кăтартăвĕ – 4117 килограмм (пĕлтĕрхинчен пĕр тонна ытларах). Çакă хуçалăх экономикине тĕреклетме пулăшать те.

шар çул пырать вăл, çĕршыври политикăпа экономикăн нихăш хумĕ айне те пулман. Мĕнре-ха сăлтавĕ? Çак ыйту çине иртнĕ юн кун, октябрĕн 21-мĕшĕнче, общественна выльăх-чĕрлĕх патĕнче ĕçлекенсемпе районти пĕрлĕх кунне иртерме май "Свобода" хуçалăха хурав шыраса тухрăмăр. Халĕ унпа вулакансене паллаштаратпăр.

"Свобода" хуçалăх район аталанăвĕнче хăйне евĕр вырăн йышăнать: тыр-пулăн пысăк репродукциллĕ вăрлăхне хатĕрлекен хуçалăх пулнипе пĕрлех Кашмашсемпе Çатракассисем вуншар çул ĕнтĕ ăратлă выльăх ĕрчетессипе ĕçлеççĕ. Тӳрех каламалла, ăнăçусăр та мар. Ăçтаха никĕсĕ? Çак ыйтăвăн хуравне хуçалăхра чунне парса ĕçлекен кашни ĕçченех ăнланать.

Хуçалăхра ăратлă выльăхпа ĕçлесси – вуншар çул пыракан ĕç. Малашлăха пăхса вăй хунă атте-асаттесем 1963 çултах хуçалăхра ăратлă выльăх ферми тытма пуçланă. 1977 çулхи августăн 29-мĕшĕнче унăн никĕсĕ çинче сыснасемпе ĕçлеме ăратлă завод статусне илнĕ. 1988 çултанпа хуçалăх ĕнесен ăратлăхĕпе те ĕçлет. Вуншар

Кашмашри сысна фермин заведующийĕпе В. Никитинпа Н. Чаплина зоотехник çитес хĕле хатĕрленсе кашни ĕçех тĕплĕ тишкереççĕ.

кассисен çакнашкал шухăшлав пулнă, пур, пулать те. «Хамăр ĕçлемесен пире никам та çӳлтен пăрахса памасть», – теççĕ вĕсем малашлăха тинкерсе.

Выльăх кĕтĕвĕ пирки. Сахал выльăхпа ытларах продукци илме çук. Çакна асра тытса выльăх кĕтĕвне май пур таран ӳстерсех пыма тăрăшаççĕ кунта. Паян хуçалăх фермисенче майракаллă шултра выльăхсем 789 (вăл шутра 291 пуç ĕне), сыснасем 1697 пуç. Хуçалăхра общественна выльăх фермисем ...

Хуçалăх экономики çине çитнĕрен. Укçа шута юратнине ĕçпе çирĕплетекен Кашмашсемпе Çатракассисем кăçал пурĕ 219 пăру, 3441 çура илнĕ, 965327 килограмм сĕт сунă, ăратлă сыснасене 202 пуç, 2 ăратлă вăкăр реализациленĕ. Фермăра ĕçлекенсен вăтам ĕç укçи 6-7 пин тенкĕпе танлашать. Паянхи куна фермăсене хĕле валли юсаса çитернĕ, сарайсене шуратнă тата дезинфекциленĕ. Тислĕк тухсах тăрать. Çавăнпа сарайсенче таса та тирпейлĕ. Выльăхсем патне шыв пырсах тăрать.

Çу кунĕсенчех хĕл сиввисем пирки шутланăран хуçалăхра 953 тонна утă, 2589 тонна силос, 400 тонна улăм, 446 тонна выльăх кăшманĕ янтăланă. Кунĕпех усă сывлăшра тăракан ĕнесен рационĕ те чухăн мар: ĕне пуçне вăтамран 15 кг силос, 10 кг кăшман, 3 кг утă, 3,5 кг çăнăх тивет.

– Çак кăтартусенчен чакмăпăр. Хĕл кунĕсем пирĕншĕн хăрушă мар, – терĕ ферма тăрăх çаврăннă май Кашмашри сĕт фермин заведующийĕ Ю. Петровский.

Хĕле хатĕрри ырă шанăç урлать. Çапла пултăрччĕ те.

Анатолий БЕЛОВ.
Автор сăн ӳкерчĕкĕсем.

Шăмат кунхи рубрика

Саккун вăл пуриншĕн те пĕрре

Паянхи рубрикăна РФ прокуратури çумĕнчи Следстви комитечĕн ЧР следстви управленийĕн Етĕрнери районсем хушшинчи следстви пайĕн аслă следователĕ, 3-мĕш класлă юрист Евгений Юрьевич Григорьев ертсе пырать.

100 тенкĕ парас тенĕшĕн

«Сĕнтерӳ ялавĕ» хаçатăн иртнĕ номерĕсенчен пĕринче Мăн Сĕнтĕрте кăнтăр республика çынни районти шалти ĕçсен пайĕн патшалăх çул-йĕр хăрушсăрлăх инспекцийĕн сотрудникне 100 тенкĕ взятка пама тăнине вуласа пĕлнĕччĕ. Çав ĕç мĕнпе вĕçленчĕ-ши?

В. ВАСИЛЬЕВА.

Сентябрĕн 29-мĕшĕнче Мăн Сĕнтĕрте Ф. Суфиев водитель (1983 çулта çуралнăскер) патшалăх çул-йĕр хăрушсăрлăх инспекцийĕн сотрудникне 100 тенкĕ взятка пама тăни чăнах та пулнă.

Таджик Республикинче çуралнă, халĕ Шупашкар районĕнче пурăнакан арçыннăн машинине тĕрĕсленĕ чух администрацивлă йĕркене тата çул-йĕр правилисен 7.5 пунктне пăснине тупса палăртнă. Инспектор протокол çырма пуçăнсан вара çак водитель, протокол çыртарас мар тесех, сĕтел çине 100 тенкĕ хурса панă.

Раççей Федерацийĕн Уголовнăй Кодексĕн 291 статйин 2 пайĕнче кăтартнă преступлени яр уççăн курăнать. Çапла вара ку тĕлĕшпе уголовнăй ĕç пуçарнă.

Вĕлерессипе хăратнă

Пирĕн ялти магазинта сентябрь уйăхĕнче пĕр хăрушă ĕç пулса иртнĕччĕ. Пĕр ӳсĕр арçын каçалапа унта пурпăнах хăратма пуçланине пĕлетпĕр. Ăна мĕнле те пулин айăпланă-ши?

Ярапайкассинче пурăнакансем.

Сентябрĕн 10-мĕшĕнче Ярапайкассинчи куллен кирлĕ таварсен магазинĕнче кунашкал тĕслĕх пулса иртнĕ. Каçхи 7 сехет тĕлĕнче районти шалти ĕçсен пайĕн дознавателĕ О. Воробьева магазин заведующийĕнчен унти сутуçăсене ӳсĕр И. Чернов вĕлерессипе хăратни çинчен хыпар илет. Чăсах унта çитет. Магазинта чăнах та И. Чернов, ӳсĕрскер, сутуçăсене пуртăпа сулласах вĕлерессипе хăратнине курать. О. Воробьева хăйĕн тивĕçĕсене пурнăçласа малтанах арçынна сăмахпа каласа асăрхаттарать. Арçын вара О. Воробьева районти шалти ĕçсен пайĕн сотрудникĕ пулнине пĕлсех ăна та пуртăпа вĕлерессипе хăратма пикенет.

Çак ĕç пулнине свидетельсем те çирĕплетсе пачĕç. Следстви И. Чернов Уголовнăй Кодексĕн 318 статйин 1 пайĕнче тата 319 статйинче çырса панă преступленисене тунине кăтартса пачĕ. Апла пулсан явап тытасси те юнашарах.

Хĕре чыссăрланăшăн

Çулла Мăн Сĕнтĕрти малтан ача сачĕ пулнă çуртра пĕр киревсĕр ĕç пулнă тесе тавраа нумай калаçрĕç-ха. 20 çулхи каччă çамрăк хĕре чыссăрланă тени тĕрĕсех-и?

С. ИЛЬИНА.

Ку ĕç Мăн Сĕнтĕрте чăнах та пулнине тĕпчессипе малтанхи следстви ĕçне Л. Давлетшин следователь иртгерчĕ.

Мăн Сĕнтĕрте пурăнакан 1989 çулта çуралнă И. Иванов çĕрлехи 1-мĕш сехетре хĕре ирĕкĕсĕрех малтан ача сачĕ пулнă çурта сĕтĕрсе кĕнĕ. Хĕре хĕнесе тата вĕлерессипе хăратса чыссăрланă. Хысçăн каччă мăшкăл тӳснĕ хĕре Советская урамри 17-мĕш çурт çумĕнчи хушма çурта илсе каять. Хĕре тимĕр татăкĕ тытса вĕлерессипе хăратать, киревсĕр ĕçе тата тепĕр хут пурнăçлать. Çак тĕлĕшпе пуçарнă уголовнăй ĕçе октябрĕн 14-мĕшĕнче Муркашри район судне тăратнă.